

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อมูล ณ วันที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล : นายประเสริฐ ยูวกาพกุล

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ ๔ ตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โทรศัพท์ : ๐๘๔-๓๑๘-๘๘๔๔ Facebook : <https://www.facebook.com/praserith.yuw.kal.kul>

Line : 0843188844

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๐

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

สถานบันการศึกษา : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนนทบุรี

คณะ/สาขาวิชา : สาขาช่างเชื่อมโลหะ

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร : ๒,๖๔๒,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก : ข้าว/เกษตรผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) แปลงเรียนรู้การปลูกข้าว (นาโยน และข้าวไร่)

๒) แปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

๓) แปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสาน

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๘ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ฐานเรียนรู้ การปลูกข้าว

๒) ฐานเรียนรู้ การเพิ่มมูลค่าการผลิตข้าว

๓) ฐานเรียนรู้ การผลิตและใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

๔) ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงเป็ดและไก่ไข่อารมณ์ดี

๕) ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงปลา และหอยขม

๖) ฐานเรียนรู้ การปลูกป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง

๗) ฐานเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง

๘) ฐานเรียนรู้ การเพาะเห็ด

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การผลิตข้าวครบวงจร
- ๒) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) การทำเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม)

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เกษตรกรรมยั่งยืน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และการตลาด
- ๒) การเพาะเห็ดเสริมรายได้

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

- หลักสูตร “การทำเกษตรผสมผสาน (ไร่นาสวนผสม)”

- วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจหลักการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เพื่อให้เกษตรกรสามารถวางแผนจัดการพื้นที่เกษตรให้มีความหลากหลายของพืชและสัตว์ เกื้อกูล

กัน และลดความเสี่ยงทางการผลิต

๓. เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในฟาร์มให้เกิดประโยชน์สูงสุดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๔. เพื่อให้เกษตรกรมีทักษะการผลิต การแปรรูป และการตลาดที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่

- เนื้อหาหลักสูตร ประกอบด้วย

หัวข้อการเรียนรู้	สาระสำคัญ
๑. หลักการและแนวคิดเกษตรผสมผสาน	ความหมาย ความสำคัญ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดสรรพื้นที่ (ที่อยู่อาศัย/พืชไร่/พืชสวน/เลี้ยงสัตว์/แหล่งน้ำ)
๒. การออกแบบและวางแผนพื้นที่	การจัดแผนผังฟาร์ม การเลือกชนิดพืชและสัตว์ให้เหมาะสมกับพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ
๓. การจัดการผลผลิต	การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืชแบบชีววิธี
๔. การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้	การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การใช้เศษวัสดุเกษตรเป็นอาหารสัตว์
๕. การแปรรูปและเพิ่มมูลค่า	ตัวอย่างการแปรรูปผลผลิตในไร่นาสวนผสม เช่น แปรรูปข้าว ผักผลไม้ และการบรรจุภัณฑ์
๖. การตลาดและการเชื่อมโยงเครือข่าย	การทำตลาดออนไลน์ การสร้างแบรนด์สินค้า เกษตรชุมชน
๗. การเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้	ศึกษาดูงานแปลงเรียนรู้

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

นายประเสริฐ ยุวกาฬกุล เมื่อเรียนจบได้ทำงานในสายงานช่างอยู่ ๒ ปี จนเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เดินทางมาหาเพื่อนที่ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสมัครงานที่บริษัทสหวิริยาстилอินดรัสตรี จำกัด มหาชน ทำงานเป็นพนักงานบริษัทอยู่ ๑๕ ปี กระทั่งแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งในขณะที่ทำงานได้เข้าร่วมกิจกรรมของทางบริษัท ได้ศึกษาดูงานที่ศูนย์เรียนรู้วิถีการเกษตรตามธรรมชาติบ้านสายเพชร ตำบลทองมงคล อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้เห็นถึงแนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๙) จึงมีความคิดที่จะน้อมนำแนวทางมาปรับใช้ในชีวิต โดยเริ่มทำการเกษตรจากพื้นที่ที่เป็นมรดกของครอบครัว เริ่มจากการทำถ้ำยางพาราจำหน่าย และด้วยความที่มีใจรักในการปลูกต้นไม้ จึงเริ่มปลูก ยางพารา มะพร้าว มังคุด และพืชอื่น ๆ เรื่อยมา จนกระทั่งตัดสินใจลาออกจากบริษัทเพื่อเริ่มทำการเกษตรอย่างจริงจัง

ในปี ๒๕๕๓ เริ่มทำไร่นาสวนผสมบนพื้นที่ ๔ ไร่ โดยปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน ปลูกพืชหลัก และพืชเสริมในสวนมะพร้าว สวนยางพารา ปลูกทุกอย่าง ปลูกไปเรื่อย ๆ ทั้งผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น สมุนไพร เลี้ยง เป็ด/ไก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงโค และทำนาเพื่อเก็บข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการประกอบอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากเกือบทุกปี ทำให้พืชผล และผลผลิตเสียหาย แต่ก็ไม่เคยย่อท้อ ตั้งใจประกอบอาชีพการเกษตรด้วยความอดทน อดทน ในช่วงแรก ๆ มีการใช้สารเคมี เช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง และยาปราบวัชพืชในพืชผล นอกจากจะมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นยังประสบปัญหาการแพ้สารเคมีดังกล่าว จึงเลิกการใช้สารเคมีอย่างเด็ดขาด โดยมุ่งเน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน มีกิจกรรมที่เกื้อกูลการใช้ประโยชน์ร่วมกัน พังพาทอาศัยซึ่งกันและกัน ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก เน้นการใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ไม่เผาตอซังและไถกลบตอซัง หลังฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อลดภาวะโลกร้อน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ถั่วลิสง ปอเทือง ภายหลังฤดูทำนา เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด ปลูกหญ้าแฝกบริเวณรอบสระน้ำ รวมทั้งในสวน และแปลงนา เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันการพังทลายของดินและปรับปรุงดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหาร เพื่อสร้างสมดุลให้ระบบนิเวศ ปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อลดการสะสมของโรคแมลง และผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้ในครัวเรือน นายประเสริฐ ยุวกาฬกุล เป็นคนคิดนอกกรอบ ขยัน หัวไวใจสู้ และศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา มีความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ความรู้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้แก่คนในชุมชนและผู้สนใจได้เอาเป็นตัวอย่าง ด้วยแนวคิดที่ว่า “พูดให้ฟัง ทำให้ดู” จนได้พัฒนาฟาร์มของตนเองเป็น “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามแยกบ้านสวน” ในที่สุด ซึ่งมองว่าการทำการเกษตรนั้นต้องมีความรอบรู้ หรือองค์ความรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะการเกษตรนั้นไม่มีสูตรตายตัว ต้องทดลอง ทดสอบ ฝึกฝนตลอดชีวิต และที่สำคัญต้องยึดหลักความพอเพียงตามคำสอนของพ่อ (รัชกาลที่ ๙)

ปี ๒๕๕๙ ได้รวมกลุ่มสมาชิกชาวนาจำนวน ๔ ราย พื้นที่ทำนา ๑๘ ไร่ รวมตัวกันค่อยๆ ทำจนประสบความสำเร็จและขยายไปสู่ สมาชิกกว่า ๓๐ ราย พื้นที่กว่า ๗๐ ไร่ ผลิตข้าวที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มผลิตข้าวกล้องเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” เป็นการสร้างรายได้ให้กับ

คนในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาแต่โบราณ ทำให้เกิดความสามัคคี ในการทำงานร่วมกันตลอดจนทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น รู้จักการสร้างรายได้และการใช้จ่ายอย่างประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อันจะเป็นผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ซึ่งจะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคง เกิดระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งเป็นรากฐานของพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ปี ๒๕๖๒ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนสามแยกบ้านสวน ได้รับการพัฒนาเป็น “ศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่” ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอบางสะพาน หรือ ศพก.หลัก โดยนายประเสริฐ ยุวกาพกุล ทำหน้าที่เป็นเกษตรกรต้นแบบ และประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ อำเภอบางสะพาน

นายประเสริฐ ยุวกาพกุล มีแนวคิดในการทำการเกษตรตามแนวทาง “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนี้

๑. มีการทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นราชดำรัสที่อยู่ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดสรรพื้นที่ จำนวน ๓๘ ไร่ เพื่อทำการเกษตรอย่างเหมาะสม แบ่งเป็น ที่อยู่อาศัย ปลูกข้าว ปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงวัว โดยให้ความสำคัญกับการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการอาหารในครอบครัวและชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีอาหารไว้บริโภคอย่างพอเพียง สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้าน “ความพอประมาณ”

๒. มีการทำไร่นาสวนผสม มีการจัดการให้มีกิจกรรมการผลิตที่หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน และเกี่ยวเนื่องกันในบางกิจกรรม เช่น การปลูกปุ๋ยพืชสดก่อนการปลูกข้าวเพื่อเป็นปุ๋ยและช่วยตรึงธาตุไนโตรเจน นำฟางข้าวมาใช้ในการคลุมดินและเป็นอาหารสัตว์ นำมูลเป็ด มูลวัวมาทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในฟาร์มของตนเอง ฯลฯ ซึ่งเป็นการลดต้นทุนในการผลิต และลดความเสี่ยงจากราคาของผลผลิตที่ไม่แน่นอน สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน “มีภูมิคุ้มกัน”

๓. มีการนำความรู้วิชาการด้านต่าง ๆ มาปรับใช้สำหรับช่วยในการตัดสินใจ และพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในความพอเพียง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการอย่างรอบรอบ เช่น

๑) มีความรู้ด้านบัญชี จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เพื่อทราบข้อมูลทางการเงินสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินได้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบถึงปัญหา ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หาวิธีสร้างรายได้ เพิ่มเงินออม เป็นการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่ายของตนเอง สอดคล้องกับองค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้าน “มีเหตุผล”

๒) มีความรู้การทำเกษตรแบบปลอดภัย กำจัดของเสียที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการทำเกษตร ลดการใช้สารเคมี ทำให้ได้ผลผลิตพืชหรือสารพิษตกค้างจากสารเคมีในผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลให้ตนเองและชุมชนมีสุขภาพที่ดี สิ่งแวดล้อมในชุมชนปลอดภัย สอดคล้องกับองค์ประกอบกับเงื่อนไขปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้าน “คุณธรรม”

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากเกือบทุกปี ทำให้พืชผลและผลผลิตเสียหาย ต้องหาวิธีจัดการความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันในการผลิต

- ต้นทุนการผลิตสูงจากการใช้สารเคมี ทั้งปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยาปราบวัชพืช ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

- ปัญหาสุขภาพจากสารเคมี เกิดอาการแพ้สารเคมี ทำให้ต้องหันมาใช้วิธีปลอดภัย เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การผลิตปุ๋ยหมักเอง
 - ความไม่แน่นอนของราคาผลผลิต ต้องปรับการผลิตให้หลากหลายและเกื้อกูลกันในไร่นา (เกษตรผสมผสาน) เพื่อลดความเสี่ยง
 - ความต้องการพึ่งพาตนเองและลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก เพื่อให้ครอบครัวและชุมชนมีความมั่นคง
 - ความจำเป็นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ไม่เผาตอซัง ปลุกหญ้าแฝก ใช้ปุ๋ยพืชสด และปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อลดโรคแมลง
- ทั้งหมดนี้เป็นตัวกระตุ้นให้นายประเสริฐ หันมาทำเกษตรผสมผสานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน สร้างรายได้ สร้างความมั่นคงในอาชีพกับตนเองและครอบครัว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ และนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายประเสริฐได้นำหลักการและเทคโนโลยีการผลิตมาประยุกต์ใช้ในแปลงเกษตรของตนอย่างครบวงจร มีการจัดการฟาร์มโดยยึดหลักเกษตรกรรมยั่งยืน มีการจัดระบบการผลิตแบบเกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ แบ่งพื้นที่การผลิตอย่างเหมาะสม มีการปลูกพืชหลายชนิดร่วมกัน เช่น ข้าว มะพร้าว มังคุด พืชผักสมุนไพร พร้อมเลี้ยงสัตว์และประมง เพื่อให้เกิดการพึ่งพาและเกื้อกูลกันของแต่ละกิจกรรม โดยใช้ความรู้ตามหลักวิชาการ เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม เช่น

- การจัดการดินและน้ำ โดยปลูกหญ้าแฝกรอบสระและแปลงเพาะปลูก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและรักษาความชุ่มชื้น ปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ปอเทือง ถั่วลิสง เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มธาตุอาหาร และมีจัดระบบน้ำอย่างเหมาะสม ลดการสูญเสียน้ำ และมีการเก็บกักน้ำใช้ในฤดูแล้ง

- การลดต้นทุนการผลิต โดยผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี มีการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรภายในฟาร์ม

- การป้องกันและลดการระบาดของศัตรูพืช โดยใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช ลดการใช้สารเคมี ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรโรคและแมลง

- การเพิ่มผลผลิตและเพิ่มมูลค่า โดยการปลูกพืชผสมผสาน เพื่อให้ได้ผลผลิตหลากหลายชนิด และเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี แปรรูปผลผลิต เช่น การสีข้าวและแพ็คบรรจุจำหน่ายเองเพื่อเพิ่มมูลค่า ลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง

- การบริหารจัดการฟาร์มด้วยข้อมูล ทำบัญชีฟาร์มเพื่อติดตามต้นทุน-กำไร และใช้ข้อมูลวิเคราะห์การตัดสินใจ ทำการบันทึกผลการทดลองและการใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงการผลิตอย่างต่อเนื่อง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๒.๑) สำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน

- ตรวจสอบปัญหาและความต้องการของฟาร์ม เช่น ปัญหาดินเสื่อม น้ำไม่เพียงพอ การระบาดของศัตรูพืช หรือต้นทุนสูง

- วิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรที่มี เช่น พื้นที่ดิน น้ำ แรงงาน

๒.๒) ค้นหาและคัดเลือกเทคโนโลยี/นวัตกรรม

- ศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานวิชาการ ศูนย์เรียนรู้ และเกษตรกรต้นแบบอื่น

- เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น ระบบการให้น้ำ การใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี การใช้โดรนหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว และใช้โดรนฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ ลดต้นทุนด้านแรงงาน และประหยัดเวลา โรงอบแห้งแบบ “พาราโบลาโดม” สำหรับการแปรรูปผลผลิต เครื่องสีข้าว เป็นต้น

๒.๓) ทดลองใช้ในพื้นที่จำกัด

- จัดทำแปลงทดลองหรือระบบสาธิตเพื่อติดตามผล

- เก็บข้อมูลเปรียบเทียบกับวิธีการเดิม เช่น ผลผลิต คุณภาพ ต้นทุน และผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อม

๒.๔) ปรับปรุงและขยายผล

- ปรับสูตร อัตรา หรือวิธีใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และพืชที่ปลูก

- ขยายการใช้เทคโนโลยีจากแปลงทดลองสู่พื้นที่ผลิตหลัก

๒.๕) บันทึก ติดตาม และประเมินผล

- บันทึกข้อมูลการผลิตอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปริมาณผลผลิต ต้นทุน เวลา และแรงงานที่ใช้

- ประเมินผลด้านประสิทธิภาพการผลิต ความคุ้มค่า และความยั่งยืน

๒.๖) ขยายผลสู่ชุมชน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมอบรม และแปลงสาธิต

- ใช้วิธี “พูดให้ฟัง ทำให้ดู และให้ลงมือทำ” เพื่อให้เกษตรกรในชุมชนเข้าใจและนำไปใช้ได้จริง

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

๓.๑) เตรียมข้อมูลและตั้งเป้าหมายแปลง

- ระบุพืชหลัก-พืชเสริม รอบปลูก และเป้าหมายผลผลิต/คุณภาพ (เช่น กก./ไร่, เกรดผล)

- ทำผังแปลง ระบุน้ำเข้า-ระบาย น้ำ จุดสูงต่ำ และประวัติการใช้สาร/ปุ๋ยในปีที่ผ่านมา

- กำหนดตัวชี้วัดติดตาม: ต้นทุน/ไร่ ผลผลิต/ไร่ อัตราเสียหาย คุณภาพดิน (OM, pH)

๓.๒) เก็บตัวอย่างดินเพื่อตรวจวิเคราะห์

๓.๓) แปลผลวิเคราะห์ดิน → วางแผนปรับปรุงและใส่ปุ๋ย

- ปรับปรุงดินพื้นฐาน : หาก pH ต่ำ (เปรี้ยว) ใช้ปูนปรับสภาพดิน (เช่น โดโลไมต์/ปูนฝุ่น) ปริมาณตามคำแนะนำ หรือ OM ต่ำ เติมอินทรีย์วัตถุ - ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปลูกพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง/ถั่ว) ไถกลบ ก่อนปลูก

- กำหนดธาตุอาหารหลัก - รอง : ใช้ “ค่าวิเคราะห์ความต้องการพืช” เพื่อคำนวณ อัตราการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม แบ่งใส่ ๒-๓ ครั้ง ตามระยะการเจริญเติบโต (ใส่รองพื้น - แตกใบ/แตกกอ-ก่อนออก

ดอก/ติดผล) หรือชนิดพืช เช่น

ผัก/พืชไรต์เร็ว : ใส่ปุ๋ยรองพื้นเล็กน้อย + ปุ๋ย/หว่านเสริมเป็นรอบๆ สัปดาห์ ๗ - ๑๐ วัน

ไม้ผล: เน้นอินทรีย์วัตถุคลุมโคน + ใส่ปุ๋ยตามระยะ “สะสมอาหาร-ก่อนดอก-เลี้ยงผล”

๓.๔) เลือกพันธุ์ให้ “เหมาะสมที่ - ทนสภาพ - ต้านทาน”

- วิเคราะห์ความเสี่ยงภูมิอากาศ: ฝนยาว/แล้งยาว/ลมกรด/เค็มแฉะ

- คัดเลือกพันธุ์ตามเป้าหมาย : ทนแล้ง/ทนท่วมขังชั่วคราว/พักตัวดี/ผิวแข็งแรง/สุก

พร้อมกัน/ต้านทานโรค-แมลงที่พบบ่อย

- ทดสอบพันธุ์แบบ On-farm : ปลุกแปลงย่อย ๒-๓ พันธุ์ เปรียบเทียบผลผลิต

คุณภาพ ความทนทาน และต้นทุน ก่อนขยายทั้งแปลง

- กระจายความเสี่ยง : ปลุก “หลายพันธุ์/หลายรุ่น” เพื่อลดความเสี่ยงด้านอากาศและ

ราคา

๓.๕) จัดการธาตุอาหารแบบผสมผสาน (ลดต้นทุน-ยั่งยืน)

- ทำ ปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ จากฟาง มูลสัตว์ เศษพืชผล คลุมดินเพื่อลดระเหยน้ำ และยับยั้งวัชพืช

- พืชปุ๋ยสด/หมุนเวียนพืช ตัดวงจรโรคแมลง เพิ่มไนโตรเจนชีวภาพและอินทรีย์วัตถุ กิ่งป่น-ชีวมวล ไกล่กลบหรือทำชิปปิ้งเพื่อคืนคาร์บอนให้ดิน

๓.๖) จัดการน้ำอย่างมีข้อมูล

- ประเมินแหล่งน้ำ/ศักยภาพกักเก็บ ทำร่อง/คัน/บ่อแก้มลิงให้สอดคล้องภูมิประเทศ
- เลือกระบบให้น้ำ น้ำหยด/มินิสปริงเกอร์ เพื่อลดการสูญเสียและควบคุมปริมาณ
- ตั้งรอบให้น้ำจาก ความต้องการน้ำพืช (ระยะการเจริญ) และ/หรือ ความชื้นดิน (ทดสอบด้วยมือ/เครื่องวัด) ปรับตามฝนจริง

- ปลุก หญ้าแฝก รอบแปลงและสระน้ำ กันการพังทลาย-รักษาความชุ่มชื้น

๓.๗) ศัตรูพืช : ใช้ IPM (บูรณาการ) แบบขั้นบันได

- ฝักระวังและสำรวจสม่ำเสมอ : เดินแปลง ๗-๑๐ วัน/ครั้ง ใช้กับดัก/บันทึกการพบ
- เกณฑ์ตัดสินใจ (Threshold) : ใช้มาตรฐานพืชหรือแนวทางท้องถิ่นเพื่อตัดสินใจ “ลงมือเมื่อถึงระดับ”

- หมุนเวียนการปลูกพืช ระยะปลูกโปร่ง เลือกพันธุ์ต้านทาน กำจัดพืชอาศัย

- ชีววิธี : ชีวภัณฑ์เชื้อรา/แบคทีเรีย แมลงห้ำ-เบียน พืชสมุนไพรไล่แมลง

- กายภาพ-เครื่องมือ: มุ้ง/ตาข่าย คลุมแปลงกับดักแสง ตัดส่วนเป็นโรค

๓.๘) หลังเก็บเกี่ยว/เพิ่มมูลค่า

- จัดทำ มาตรฐานคัด-เกรด-บรรจุ ลดสูญเสียหลังเก็บเกี่ยว
- แปรรูปเบื้องต้น (เช่น สีส้มกล้วย ทำอบแห้ง/แยม/ชาชงสมุนไพร) เพื่อกระจายตลาดและเพิ่มมูลค่า

๓.๙) บันทึก-ประเมินผล-ปรับปรุงต่อเนื่อง

- ทำบัญชีฟาร์ม และบันทึกแปลง (ใส่ปุ๋ย/ให้น้ำ/พ่น/ผลผลิต/การระบาด)
- ประเมินเทียบเป้าหมาย : ต้นทุน/ไร่ ผลผลิต/ไร่ คุณภาพดิน/น้ำ ปรับสูตร/รอบ/เทคนิคในรอบถัดไป

- สื่อสาร - ถ่ายทอด : เปิดแปลงสาธิต จัดเวที “พูดให้ฟัง ทำให้ดู” ขยายผลสู่เครือข่าย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด. ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) นาข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒๑-๐-๐	ไร่
๑.๒) ยางพารา	พื้นที่ปลูกจำนวน	๘๓-๐-๐	ไร่
๑.๓) ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นอื่นๆ	พื้นที่ปลูกจำนวน	๒๕-๐-๐	ไร่

(ปาล์มน้ำมัน มะพร้าวแกง มะพร้าวน้ำหอม กล้วย (เล็บมือนาง น้ำว้า และกล้วยตัดใบ) เงาะ ทุเรียน มังคุด มะนาว ฝรั่ง แก้วมังกร มะละกอ ขนุน หนาก สะตอ กระถ่อน มะขามเปรี้ยวยักษ์ กาแฟ และส้มโอ)

๑.๔) พืชผักสวนครัว และพืชสมุนไพร พื้นที่ปลูกจำนวน ๖-๐-๐ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด. ชนิด ประกอบด้วย

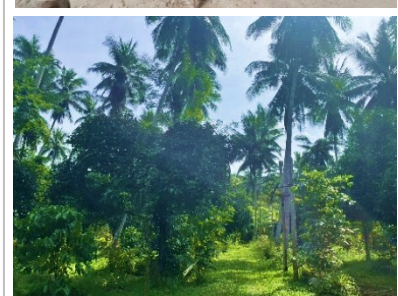
๒.๑) หอมขม	จำนวน	๑	บ่อ
๒.๒) ปลาดุก	จำนวน	๑	บ่อ

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โค	จำนวน	๔	ตัว
๓.๒) เป็ด	จำนวน	๑๐๐	ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด. ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) ผึ้งโพรง	จำนวน	๗๐	กล่อง
๔.๒) ชันโรง	จำนวน	๑๐	กล่อง

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

ต้นทุนการผลิตข้าว 1 ไร่						
ค่าใช้จ่าย		ไม่แปรรูป	การสร้างมูลค่าเพิ่ม			
			แปรรูปขั้นต้น (สี)		บรรจุถุงสุญญากาศ	
		ข้าวเปลือก	ข้าวกล้อง	ข้าวซ้อมมือ	ข้าวกล้อง	ข้าวซ้อมมือ
ปริมาณผลผลิต (กก./ไร่)		700 กก.	560 กก.	490 กก.	560 กก.	490 กก.
ต้นทุนในขั้นตอนการปลูก (บาท)						
1	ค่าพันธุ์	1,400	1,400	1,400	1,400	1,400
2	ค่าเตรียมแปลง					
-	- ค่าไถ	700	700	700	700	700
-	- ค่าใช้จ่ายปล่อยน้ำเข้านา	500	500	500	500	500
3	ค่าแรงปลูก (นาโยน)	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
4	ค่าแรงตัดหญ้า	500	500	500	500	500
5	ค่าปุ๋ย	800	800	800	800	800
ต้นทุนในขั้นตอนการเก็บเกี่ยว และหลังเก็บเกี่ยว (บาท)						
1	ค่าแรงเก็บเกี่ยว	700	700	700	700	700
2	ค่าแรงตากข้าวเปลือก	600	600	600	600	600
ต้นทุนการจัดการผลผลิต (แปรรูป)						
1	ค่าสีข้าว (กก.ละ 2 บาท)		1,400	1,400	1,400	1,400
2	ค่าใช้จ่ายบรรจุถุง (กก.ละ 5 บาท)				2,800	2,450
รวมต้นทุน (บาท/ไร่)		6,700	8,100	8,100	10,900	10,550
ราคาจำหน่าย (บาท/กก.)		30	70	70	85	85
รายได้จากการจำหน่าย (บาท/ไร่)		21,000	39,200	34,300	47,600	41,650
กำไรสุทธิ (บาท/ไร่)		14,300	31,100	26,200	36,700	31,100

นอกจากการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตข้าวโดยการแปรรูปและบรรจุถุงสุญญากาศเพื่อจำหน่ายเอง แล้วนั้น ยังเกิดผลพลอยได้จากการสีข้าวซึ่งก็คือ แกลบ และรำ ที่สามารถขายและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย ซึ่งการสีข้าวจากผลผลิตข้าว ๑ ไร่ ๗๐๐ กิโลกรัมนั้น จะสามารถขายแกลบและรำได้มูลค่าประมาณ ๑,๒๕๐ บาท

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน

จากการจำหน่าย ไข่เป็ด ข้าว ผักคะน้า กวางตุ้ง ผักบุ้ง
เฉลี่ยรายได้วันละ ๒,๐๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์

จากการจำหน่าย กล้วยขายใบ ใผ่หวาน ผักบางชนิด เช่น ผักกูด เหลียง ผักสวนครัวต่างๆ
เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๘,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน

จากการจำหน่าย กล้วย มะพร้าว ส้มจี๊ด ยางพารา ปลานิล ปลาตุก หอยขม น้ำผึ้ง
เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี

จากการจำหน่าย ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง สะตอ ส้มโอ กาแฟ แดงโม ข้าวโพด และสับปะรด

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การทำการเกษตรแบบผสมผสาน ของนายประเสริฐ ยูวาทกุล มีการจัดการฟาร์มโดยยึดหลัก
เกษตรกรรมยั่งยืน ส่งผลเกิดความยั่งยืนในการประกอบอาชีพของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังส่งผลสังคม
และสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น ๓ มิติ ดังนี้

๑) ความยั่งยืนทางมิติเศรษฐกิจ

๑.๑) การทำการเกษตรแบบไร้นาสวน ผสม ปลูกพืช และมีกิจกรรมการเกษตรอื่นๆ ที่หลากหลายในการผลิตลักษณะผสมผสาน เกิดความมั่นคงทางอาหาร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก พึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ทำให้มีรายได้ที่มั่นคง ถึงแม้จะประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม เมื่อปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑ ต่อเนื่องกัน ก็สามารถฟื้นตัว และดำเนินชีวิตได้อย่างยั่งยืน

๑.๒) การเป็นคนคิดนอกกรอบ ขยัน หัวไวใจสู้ และศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา รู้จักการประเมินตนเองและปรับแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพ เกษตรอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูป และขยายกิจกรรมทางการตลาดทำให้เกิดรายได้ยั่งยืน

๒) ความยั่งยืนทางมิติสังคม

๒.๑) การมีจิตสาธารณะ มีความเป็นผู้นำ เดินตามแนวคิด “พูดให้ฟัง ทำให้ดู” เมื่อประสบผลสำเร็จจึงเป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชน จนได้พัฒนาฟาร์มของตนเองเป็น “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” และ “ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)” ในที่สุด มีความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ความรู้การทำเกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่/ไร้นาสวนผสม ให้แก่คนในชุมชนและผู้สนใจได้เอาเป็นตัวอย่าง เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความมั่นคงในอาชีพให้คนในชุมชน

๒.๒) สร้างทายาทเกษตร เพื่อสืบทอดอาชีพการเกษตร โดยถ่ายทอดแนวคิด วิธีการทำการเกษตร ความรู้ทักษะด้านการผลิต การเป็นวิทยากร การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ ให้กับหลานสาว และหลานชายของตน และภรรยา

๒.๓) การให้ความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานราชการเป็นผู้เสียสละ และเป็นผู้ประสานการทำงานในการดำเนินการกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเองและชุมชน

๓) ความยั่งยืนทางมิติสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์

๓.๑) ระบบการผลิตที่เกื้อกูลกัน มีการหมุนเวียนวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและผลพลอยได้ที่เกิดจากกระบวนการผลิตสินค้าแต่ละชนิด สามารถนำมาใช้เอื้อประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าอื่นๆ ในฟาร์ม ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก ลดขยะภายในฟาร์ม นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการทำการเกษตรแบบอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมีผลิตสินค้าที่มีความปลอดภัยกับทั้งตนเองและผู้บริโภค มีระบบการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑) การสร้างระบบนิเวศที่สมดุล (Ecosystem Balance)

ในระดับแปลงเกษตร

- การปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกันช่วยสร้างความสมดุลทางธรรมชาติ
- แมลงและจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์สามารถอยู่รอดได้ดีขึ้น
- ลดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชแบบเฉพาะเจาะจง
- ป่าไผ่ในฟาร์มช่วยเป็นแหล่งอาศัยของนกและสัตว์เล็ก ซึ่งช่วยควบคุมแมลงศัตรูพืช

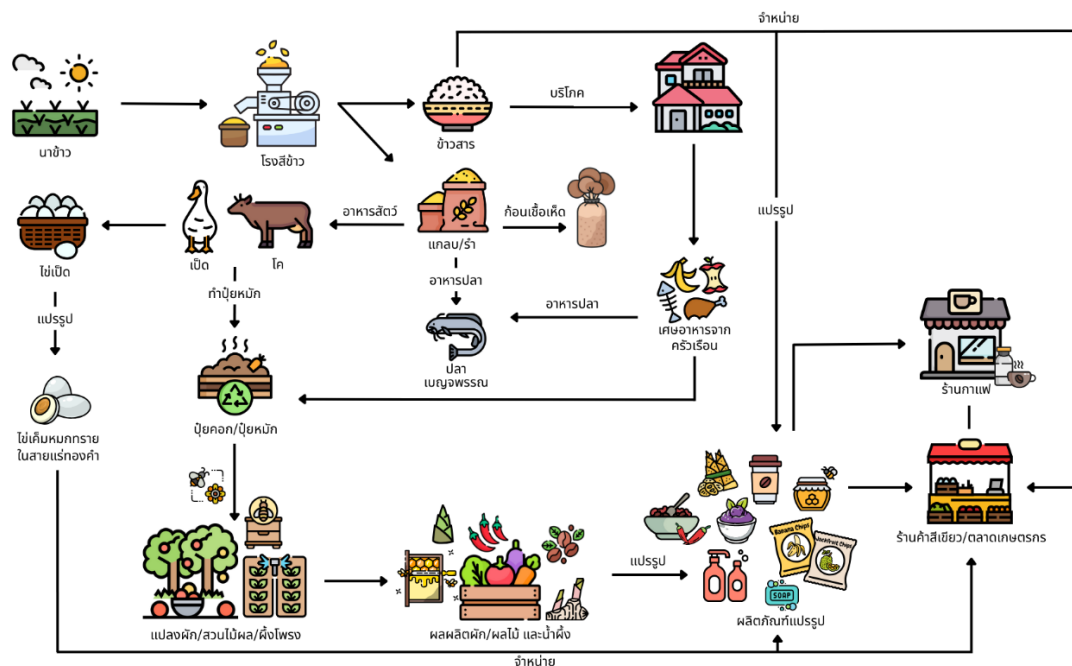
ในระดับชุมชน

- เป็นต้นแบบการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เกษตรกรอื่น
- ลดปัญหามลพิษในชุมชนจากการใช้สารเคมีเกษตรมากเกินไป

๒) การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ในระดับแปลงเกษตร

กระบวนการผลิตและแปรรูปผลผลิตในฟาร์มของนายประเสริฐ ยุวกาฬกุล เป็นระบบการผลิตที่เกื้อกูลกัน มีการหมุนเวียนวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและผลพลอยได้ที่เกิดจากกระบวนการผลิตสินค้าแต่ละชนิด สามารถนำมาใช้เอื้อประโยชน์ต่อการผลิตสินค้าอื่นๆ ในฟาร์มเกิดเป็น “การหมุนเวียนทรัพยากรในฟาร์ม”

การจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ภายในฟาร์ม สร้างการหมุนเวียนทรัพยากรการผลิตนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้คุ้มค่ามากที่สุด ลดขยะภายในฟาร์ม ทำให้เกิดมูลค่า ประหยัดต้นทุนในการใช้ทรัพยากร และสร้างผลผลิตที่ยั่งยืนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หลังจากมีการจัดการของเหลือใช้ภายในฟาร์ม ได้แก่

- ผลพลอยได้จากการสีข้าว เช่น แกลบ รำ ถูกนำมาเพิ่มมูลค่าโดยการนำมาเป็นอาหารสัตว์ใช้ในการเลี้ยงโค เป็ด ปลา และทำเชื้อก้อนเห็ดภายในฟาร์ม

- มูลที่ได้จากสัตว์ภายในฟาร์ม ได้แก่ มูลวัว ชี้เปิด จะถูกนำมาทำปุ๋ยหมักโดยผสมกับเศษวัชพืช และเศษอาหารจากครัวเรือนภายในฟาร์ม และนำไปใช้ในการแปลงผักและแปลงไม้ผลในฟาร์ม เพื่อลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้ปุ๋ยเคมีภายในฟาร์ม

- เศษอาหารภายในครัวเรือน จะถูกนำมาเป็นอาหารปลา และนำมาทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในการแปลงผัก และแปลงผลไม้ภายในฟาร์มไว้บริโภคและจำหน่ายอีกด้วย

๓) การลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก

๓.๑) ลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี

- ผลิตปุ๋ยหมักเองจากวัสดุในฟาร์ม
- ใช้ปุ๋ยชีวภาพจากจุลินทรีย์ที่เพาะเลี้ยงเอง
- รากพืชตระกูลถั่วช่วยตรึงไนโตรเจนจากอากาศ

๓.๒) ลดการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืช

๔) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

๔.๑) การปรับปรุงโครงสร้างดิน

- อินทรีย์วัตถุจากปุ๋ยหมักช่วยเพิ่มความพรุนของดิน
- รากไม้และพืชคลุมดินช่วยป้องกันการชะล้างหน้าดิน
- จุลินทรีย์ในดินมีความหลากหลายและแข็งแรงขึ้น

๔.๒) การจัดการน้ำอย่างยั่งยืน:

- ลดการใช้น้ำใต้ดินโดยใช้น้ำฝนและน้ำหมุนเวียน
- พืชคลุมดินช่วยลดการระเหยของความชื้น
- บ่อน้ำช่วยชะลอการไหลของน้ำฝน ป้องกันน้ำท่วม

๕) การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๕.๑) ลดขยะและของเสีย

- วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรถูกนำกลับมาใช้ใหม่
- ลดการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๕.๒) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

๖) การสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ

ในระดับแปลงเกษตร

- ปลูกพืชพื้นเมือง และพืชหลากหลายสายพันธุ์
- เป็นแหล่งอาศัยของแมลง นก และสัตว์เล็กๆ
- รักษาพันธุ์กรรมพืชท้องถิ่น

ในระดับชุมชน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพให้เด็กและเยาวชน
- เชื่อมโยงระบบนิเวศในพื้นที่กับฟาร์มใกล้เคียง

ดังนั้น การทำเกษตรผสมผสานไม่เพียงแต่ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่หลากหลายและมั่นคง แต่ยังเป็นแนวทางการเกษตรที่สามารถฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่มีสภาพดีขึ้นและยั่งยืนในระยะยาว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) ประโยชน์ระดับแปลง

- เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- ลดต้นทุนการผลิต (ปุ๋ย สารเคมี)
- สร้างระบบนิเวศที่สมดุลในฟาร์ม
- เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ

๒) ประโยชน์ระดับชุมชน

- ลดมลพิษจากการเผาเศษวัสดุเกษตร
- เป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตรยั่งยืนสำหรับชุมชน
- สร้างรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์อินทรีย์
- ลดปัญหาขยะจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๓) ประโยชน์ระดับสิ่งแวดล้อม

- ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- ป้องกันการชะล้างดินและสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ
- อนุรักษ์ความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชพื้นเมือง
- สร้างแหล่งอาศัยสำหรับสัตว์และแมลงที่เป็นประโยชน์

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

นายประเสริฐ ย้ายมาอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบางสะพานตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๗ เป็นระยะเวลา ๓๑ ปี ได้เรียนรู้พื้นที่ทั้งลักษณะของพื้นที่ สภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการเกษตร เช่น ชนิดพืชที่เหมาะสม ฤดูกาลเพาะปลูก พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกแต่ละชนิด และเรียนรู้ที่จะปรับตัวและปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสม

ลักษณะพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางการเกษตร

- อำเภอบางสะพานมีพื้นที่เกษตรที่หลากหลาย ทั้งที่ราบ พื้นที่ลุ่ม และพื้นที่ใกล้ชายฝั่งทะเล
- เหมาะสมต่อการทำเกษตรผสมผสานและไร่นาสวนผสม เพราะสามารถใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรน้ำ ดิน และภูมิอากาศที่หลากหลาย

- พื้นที่บางส่วนมีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซากในฤดูฝน จึงต้องวางแผนการปลูกและการจัดการน้ำ

อย่างเหมาะสม

พืชและสัตว์เศรษฐกิจในพื้นที่

- พืชหลัก: มะพร้าว ยางพารา มังคุด ข้าว
- พืชเสริม: ผักสวนครัว สมุนไพร พืชตระกูลถั่ว (ใช้ปรับปรุงดิน) รวมทั้งพืชหมุนเวียนเพื่อลดการ

สะสมโรคและแมลง

- สัตว์เลี้ยง: เป็ด ไก่ โค ปลา เพื่อใช้วัสดุเหลือใช้หมุนเวียนเป็นปุ๋ยหรืออาหารสัตว์ในระบบฟาร์ม

ปัญหาและข้อจำกัด

- น้ำท่วมซ้ำซากทำให้ผลผลิตเสียหาย
- การใช้สารเคมีในอดีตทำให้ต้นทุนสูงและเกิดปัญหาสุขภาพ

- ราคาผลผลิตผันผวนตามฤดูกาล

การปรับตัวและการจัดการพื้นที่

- ปรับระบบการผลิตสู่เกษตรอินทรีย์ ลดการพึ่งพาสารเคมี
- จัดสรรพื้นที่ตามหลักทฤษฎีใหม่ เช่น พื้นที่ปลูกข้าว พื้นที่เลี้ยงสัตว์ แปลงผัก สวนผลไม้ และ

สระน้ำ

- เปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต และการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลด

ต้นทุน

- ใช้พืชตระกูลถั่ว ปอเทือง เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน
- ปลูกหญ้าแฝกรอบสระน้ำและพื้นที่ลาดเอียงเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

ความรู้ด้านการตลาดและการรวมกลุ่ม

- ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตและจำหน่ายผลผลิตที่ปลอดภัย เช่น “กลุ่มผลิตข้าว

กล้องเศรษฐกิจพอเพียง”

- ใช้เครือข่ายเกษตรกรเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนความรู้และช่วยเหลือกันในการจัดการผลผลิตและ

ตลาด

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. อำเภอบางสะพาน เป็นจุดศูนย์กลางหรือสถานที่จัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร นักเรียน และประชาชนที่สนใจ ของ ศพก.เอง และของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานท้องถิ่น โดยหน่วยงานใช้เป็นจุดอบรม และแหล่งศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๗ มีจำนวนผู้เข้าศึกษาดูงาน จำนวนทั้งสิ้น ๓,๖๙๒ ราย

ลำดับ	วัน เดือน ปี	รายการ	หน่วยงาน
1	5 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
2	16 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
3	9 ก.พ. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
4	14 ก.พ. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
5	24 ก.พ. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
6	5 มี.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
7	6 มี.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
8	23 มี.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
9	12 มี.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน

ลำดับ	วัน เดือน ปี	รายการ	หน่วยงาน
10	4 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
11	4 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
12	25 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
13	16 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
14	23 ต.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
15	7 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
16	15 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
17	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน

ลำดับ	วัน เดือน ปี	รายการ	หน่วยงาน
18	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
19	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
20	14 ก.พ. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
21	14 ก.พ. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
22	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
23	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
24	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน
25	25 ธ.ค. 67	จัดตั้งแปลงสาธิตปลูกพืชผักปลอดสารพิษ	สำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน

นอกจากนี้ยังได้รับเชิญ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรผสมผสาน การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ฯลฯ จากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ธนาคารเพื่อการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาต่าง ๆ ในอำเภอบางสะพาน ทั้งในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและวิทยาลัยการอาชีพ การยางแห่งประเทศไทย สหวิริยาสตีลอินดัสตรี และ กรมการปกครอง เป็นต้น

วิทยากรบรรยายเรื่องการแปรรูปสินค้าเกษตร

วิทยากรร่วมบรรยายเรื่อง สินค้าเกษตรปลอดภัย กับ กศน.

วิทยากรร่วมบรรยายให้ความรู้การเลี้ยงปลาตุ๊ก
ร่วมกับประมงอำเภอ

จัดบูธให้ความรู้บรรยายเรื่องแมลงเศรษฐกิจที่
โรงเรียนชัยเกษมวิทยาร่วมกับสำนักงาน
เกษตรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และสำนักงาน
เกษตรอำเภอบางสะพาน

วิทยากรบรรยายเรื่องการทำไข่เค็มหมกทรายในสายแร่ทองคำและสมุนไพร ให้กับพนักงานจาก
บริษัทสหวิริยาส์ตีลอินดัสตรี

วิทยากรร่วมผู้บรรยายในวิชา " ตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"
ณ ศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสमानมิตร) อำเภอเมือง ประจวบคีรีขันธ์

วิทยากรบรรยายเรื่องการเกษตร ให้กับนักเรียน นักศึกษา จากสถานศึกษาต่าง ๆ

วิทยากรร่วมบรรยายเรื่องการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก กับกรมพัฒนาที่ดิน และได้เป็นหมอดินอาสา

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

นายประเสริฐ ยูวาทกุล ในฐานะเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน ให้บริการเป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ โดยให้คำแนะนำเชิงวิชาการและภาคปฏิบัติ เช่น การจัดการดินและน้ำ การป้องกันศัตรูพืชแบบชีววิธี การลดต้นทุนการผลิต และการปรับระบบสู่เกษตรอินทรีย์ พร้อมรับฟังปัญหาและข้อร้องเรียนทั้งจากการพบปะโดยตรงและผ่านเครือข่ายเกษตรกร จากนั้นประสานงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดตามผลเพื่อให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพและตรงความต้องการของเกษตรกร

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

นายประเสริฐ ยูวาทกุล ในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน ให้บริการข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ทั้งการเผยแพร่ความรู้ด้านเทคนิคการผลิต การจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ผ่านการอบรม การสาธิตภาคสนาม และการให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัว เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในพื้นที่

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

นายประเสริฐ ยุวกาฬกุล ในฐานะเกษตรกรต้นแบบและประธาน ศพก. อำเภอบางสะพาน ขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกร ผ่านช่องทางการถ่ายทอดองค์ความรู้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่

- การเป็น “ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)” หรือ “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” หรือ “ศูนย์การเรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืน” ของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกัน คือ การเป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาดูงาน และฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้หลักการ “พูดให้ฟัง ทำให้ดู และให้ลงมือทำ” เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง

- การจัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต เช่น การทำเกษตรผสมผสาน การลดการใช้สารเคมี การผลิตปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ

- การร่วมเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่น่าองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

เกษตรกรที่ได้เข้ามาเรียนรู้ที่ ศพก. มีทักษะและความรู้ในการทำการเกษตรที่มากขึ้น สามารถปรับปรุงวิธีการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ลดการใช้สารเคมีและต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้า ตลอดจนสร้างรายได้ที่มั่นคงขึ้น พร้อมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการทำเกษตรแบบยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น

ตัวอย่างเกษตรกรที่เข้ามารับการอบรม และนำความรู้ไปปรับใช้กับพื้นที่การเกษตรของตนเอง เช่น

๑. นายชาคริต อ่อนพับ ได้นำความรู้ เรื่องการปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน ปลูกผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น สมุนไพร เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการประกอบอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจากจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้กับการทำการเกษตรของตนเอง และปัจจุบัน นายชาคริต อ่อนพับ ได้เป็น YSF ของอำเภอบางสะพาน และได้รับคัดเลือกจากเกษตรกรเป็นผู้แทนเกษตรกรเป็นสมาชิกสภาเกษตรกรของเขต ๑ อำเภอบางสะพาน

๒. นายรณภูมิ พูลภีร์ ได้นำความรู้ในการปลูกข้าว พืชผัก การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการเลี้ยง ผึ้งโพรงที่ได้จากการ เข้าร่วมอบรมจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรของตนเอง และ นายรณภูมิ พูลภีร์ ได้เป็น ประธาน YSF ระดับอำเภอของอำเภอบางสะพาน

๓. นางสาวราตรี เดชใหญ่ มีความคิดอยากสร้างรายได้ ต่อยอดอาชีพ โดยเข้าอบรมกับ ศพก. โดยมีนายประเสริฐยุวภาพกุล เป็นต้นแบบ โดยนำความรู้ในการปลูกพืชผสมผสาน ปลูกผักปลอดสารพิษ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ แปรรูป โดยการนำข้าวสังข์หยดมาทำเป็นสับู่ สบู่สครับกาแฟ การทำแชมพูสมุนไพร การทำขนมจากการใช้ผลผลิตจากสวน และการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่การเลี้ยงไก่อารมณ์ดี และการเลี้ยงวัว นอกจากนี้ ได้เรียนรู้ทักษะการเป็นวิทยากร โดยเป็นวิทยากรด้านการแปรรูป ประจำ ศพก. อำเภอบางสะพาน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) ศพก.อำเภอบางสะพาน มีส่วนรวมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานมากมาย อย่างต่อเนื่อง โดยไม่นานมานี้ได้สนับสนุนการจัดโครงการหยุดเผาร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอบางสะพาน โดยจัดหาไม้ไผ่เพื่อทำคอกไม้ไผ่ล้อมใบไม้แห้งที่ร่วง และจัดสรรพื้นที่ในการจัดสาธิตในการอบรมเกษตรกรในโครงการหยุดเผา

๒) สนับสนุนพื้นที่ในการสร้างบ่อปลาสร้างรายได้ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับชุมชน ในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ของงานพัฒนาชุมชน เทศบาลตำบลร่อนทอง

๓) สนับสนุนพื้นที่ในการจัดทำตัวอย่างปุ๋ยหมักและน้ำหมักให้แก่เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงาน ร่วมกับกรมพัฒนาที่ดิน

๔) จัดสรรพื้นที่สำหรับดำเนินการ โคก-หนอง-นา โมเดล เพื่อเป็นแปลงสาธิตต้นแบบให้กับเกษตรกรและชุมชน ซึ่งเป็นโครงการของสำนักงานพัฒนาชุมชนฯ

๕) เป็นสถานที่สำหรับจัดอบรม และศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

นายประเสริฐ ยูวาทกุล ในบทบาทประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน มีหน้าที่เป็นผู้นำในการวางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายเกษตรกร ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมให้เกษตรกรในพื้นที่ ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม รวมถึงเป็นแบบอย่างด้านการทำเกษตรผสมผสานและการบริหารจัดการฟาร์มอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเกษตรในพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน นายประเสริฐ ยูวาทกุล มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชน เห็นเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้จนลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยได้จริง รู้สึกยินดีที่ได้มีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างความเข้มแข็ง และความสามัคคีในชุมชน รวมทั้งเป็นแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจการเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นความสำเร็จที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในพื้นที่

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นายประเสริฐ ยูวาทกุล มีความเสียสละอุทิศตนเองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยมีบทบาทผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ ดังนี้

- ประธานชุมชนสามแยกบ้านสวน (เขตเทศบาล) ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๑ ในการผลักดันแผนของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนให้เข้มแข็ง มีอาชีพและรายได้อย่างมั่นคง โดยมีการสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น รมรงค์การปลูกต้นไม้ ป้องกั้นการพังทลายของหน้าดินริมคลอง และในปี ๒๕๖๖ จนถึงปัจจุบัน ได้อาสากลับมารับหน้าที่ในตำแหน่งประธานชุมชน

อีกครั้ง เพราะในช่วงก่อนหน้าที่ผ่านมาได้เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้เข้าเรียนรู้ และมาหาประสบการณ์ในหน้าที่ แทนตนเอง

- คณะกรรมการวัดทุ่งขวาง และคณะกรรมการโรงเรียนบ้านทุ่งเชือก
- ประชาญ์เกษตรกร โครงการ ๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ถวายเป็นหลวง จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์ ปี ๒๕๖๐

- ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน
- ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตข้าวกล้อง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดตั้งและเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ ๒ วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒ ได้รับรางวัลชนะเลิศวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี ๒๕๖๓ และรางวัลชนะเลิศ อันดับ ๒ วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับเขต ประจำปี ๒๕๖๓
- คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด
- เป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลร้อนทอง
- ที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานสินค้าเกษตร (มกษ.)

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นายประเสริฐ ยูวาทกุล เป็นคนที่มีความเสียสละ จิตอาสา ช่วยเหลือสังคม อุทิศตนเองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีบทบาทในการเป็นอาสาสมัคร และจิตอาสา ดังนี้

- เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน
- ครูบัญชีอาสา และได้รับเลือกให้เป็น รองประธานการจัดทำบัญชีครัวเรือนระดับจังหวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- อาสาสมัครปศุสัตว์
- หมอดินอาสา
- ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน และได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น “ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น” ประจำปี ๒๕๖๕ โดยกรมพัฒนาชุมชน
- วิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการทำการเกษตร และเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ข้อคิดหรือคติประจำใจในการทำงานของนายประเสริฐ ยูวาทกุล คือ **“ทำดีได้ดี”** ซึ่งหมายถึง การลงมือทำสิ่งที่ถูกต้องและมีคุณค่าอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการทำ การเกษตรอย่างสุจริต ตั้งใจผลิตอย่างมีมาตรฐาน ใช้เทคโนโลยีและความรู้ที่ถูกต้อง ผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้บริโภค ผลผลิตที่มีคุณภาพจะสร้างชื่อเสียงและรายได้ที่มั่นคง รวมถึงการแบ่งปันความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์และเทคนิคให้เยาวชน เกษตรกรรายอื่นอย่างจริงใจ ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งและเกื้อกูลกัน

การทำความดีเหล่านี้ อาจไม่ได้เห็นผลทันที แต่เมื่อทำต่อเนื่องจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในระยะยาว เช่น ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้บริโภค เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ได้รับโอกาสในการต่อยอดพัฒนา และสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน

“ทำดีได้ดี” คือแนวคิดที่สะท้อนความเชื่อว่า การทำสิ่งที่ถูกต้อง มีคุณธรรม และมีความตั้งใจจริง จะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีเสมอ ทั้งต่ออาชีพการเกษตร ชีวิตส่วนตัว และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

๑.๑ นายศิริชัย บัวทอง	รักษาราชการแทนเกษตรอำเภอบางสะพาน
๑.๒ นางสาวมยุรีย์ พวงงาม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๑.๓ นางสาวจิตาพัชญ์ ไวยสัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๔ นางสาวกมลรัตน์ ไม่เกตุ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๕ นางสาวปรีศนา ชมภูวรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๑.๖ นางสาวจุฬาลักษณ์ ทองพิจิตร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๒.๑ ตั้งทีมถอดบทเรียน
- ๒.๒ ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
- ๒.๓ ส่งแผนการถอดบทเรียนให้กรมส่งเสริมการเกษตร
- ๒.๔ ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลการถอดบทเรียน ครั้งที่ ๑
- ๒.๕ ตรวจสอบข้อมูลตามหลักวิชาการ
- ๒.๖ คัดข้อมูลให้เกษตรกร (ให้เกษตรกรตรวจสอบก่อนจัดทำรายงาน)
- ๒.๗ จัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน
- ๒.๘ เผยแพร่การถอดบทเรียน

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

- ไม่มี -

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ ๑

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2568

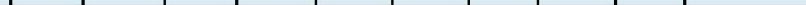
แผน ราย ศพก.

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายประเสริฐ ยุวกาพกุล สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน

จุดเด่น 1. เกษตรผสมผสานและการบริหารจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ 2. เศรษฐกิจพอเพียง

[illegible]

[illegible]

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ต.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
6. ติดตามประเมินผลและรายงาน																
6.1 การรายงานความก้าวหน้า																
6.2 สรุปผลการดำเนินงาน																

ภาคผนวกที่ ๒

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางสะพาน

ที่ตั้ง บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ ๔ ตำบลร่อนทอง
อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พิกัด UTM : Zone ๔๗ X : ๕๔๗๔๙๔ Y : ๑๒๔๓๓๘๕
Latitude : ๑๑.๒๕๒๐๗๐๐๐๖๒, Longitude : ๙๙.๔๓๔๙๓๒๑๒๕๖

